

Матвієнків Світлана Миколаївна  
Вдовичин Остап Володимирович

## Роль державної інформаційної політики в євроінтеграційних процесах України: виклики та перспективи

УДК 316.776:32 (477)  
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-5.13>

Матвієнків Світлана Миколаївна  
кандидат політичних наук, доцент,  
доцент кафедри політичних інститутів  
та процесів факультету історії,  
політології і міжнародних відносин  
Прикарпатського національного  
університету імені Василя Стефаника  
вул. Шевченка, 57,  
Івано-Франківськ, Україна  
ORCID: 0000-0002-7719-7791

Вдовичин Остап Володимирович  
аспірант кафедри політичних інститутів  
та процесів факультету історії,  
політології і міжнародних відносин  
Прикарпатського національного  
університету імені Василя Стефаника  
вул. Шевченка, 57,  
Івано-Франківськ, Україна  
ORCID: 0009-0008-4517-1037

*У статті досліджується роль державної інформаційної політики України в контексті євроінтеграції, яка набула особливої актуальності в останні роки. Основною метою є визначення ключових викликів та перспектив, що супроводжують цей процес. Автори акцентують увагу на правовому регулюванні інформаційної політики України та її впливі на суспільство в умовах поступової інтеграції в Європейський Союз. Дослідження підкреслює, що державна інформаційна політика – це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення інформаційної безпеки, формування суспільної думки та підтримку національних інтересів. У контексті євроінтеграції інформаційна політика має забезпечити просування європейських цінностей в українському суспільстві, а також сприяти підвищенню обізнаності про Україну на міжнародній арені. Однак цей процес супроводжується значними викликами, такими як дезінформаційні кампанії, недостатній рівень медіаграмотності серед населення та політична нестабільність. Також, наголошується на необхідності адаптації національного законодавства до європейських стандартів, що є важливим кроком на шляху до інтеграції в європейський інформаційний простір. Окрім викликів, євроінтеграція відкриває і нові перспективи для України, такі як покращення медіа-середовища та розвиток цифрових технологій. Це сприятиме більшій прозорості та підзвітності медіа, а також змицненню довіри громадян до державних інститутів та інформаційних джерел. Водночас розвиток цифрових платформ надасть нові можливості для комунікації з міжнародною аудиторією і просування української культури та ідентичності за кордоном. Під час аналізу теми дослідження застосовувались як загальнонаукові, так і спеціальні методи, серед яких: методи аналізу та синтезу, дедуції та індукції, системний підхід, а також методи політологічного порівняння, інституційного аналізу тощо. Результати дослідження підкреслюють необхідність комплексного підходу до реалізації інформаційних стратегій для забезпечення успішної інтеграції України в європейський інформаційний простір.*

**Ключові слова:** інформація, євроінтеграція, інформаційна політика, держава, інформаційний простір, Україна, ЄС.

**Вступ.** Євроінтеграційний курс України набув нового імпульсу в останні роки. Одним із ключових аспектів цього процесу є формування та реалізація ефективної державної інформаційної політики, яка має на меті не лише підтримку євроінтеграційних процесів всередині країни, але й комунікацію з європейською спільнотою. Однак цей процес супроводжується численними викликами, зокрема дезінформаційними кампаніями з боку зовнішніх акторів та внутрішньою поляризацією суспільства.

**Мета та завдання статті.** Метою цієї статті є аналіз ролі державної інформаційної політики в євроінтеграційних процесах України та аналізу основних викликів та перспектив цього державної інформаційної політики в означеному контексті. Відповідно до мети сформувані наступні завдання: проаналізувати суть та поняття державної інформаційної політики України; дослідити правове регулювання інформаційної політики України; виокремити основні виклики та перспективи державної інформаційної політик на шляху до євроінтеграції.

**Методи дослідження.** Під час аналізу теми дослідження застосовувались як загальнонаукові, так і спеціальні методи, серед яких: методи аналізу та синтезу, дедуції та індукції, системний підхід,

а також методи політологічного порівняння, інституційного аналізу тощо.

**Аналіз останніх досліджень.** Різні аспекти особливостей державної інформаційної політики України, в тому числі в контексті євроінтеграційних процесів, досліджували такі вчені, як О. Григор, О. Шевчук, Л. Губерський, Г. Почепцов, В. Конах, І. Чиж, Є. Макаренко, С. Чукута, В. Машликін та ряд інших дослідників.

**Результати.** Курс України на інтеграцію в Європейський Союз є закономірним результатом здобуття нашою державою незалежності. Основою європейської інтеграції України є історія нашого народу та усвідомлення права жити в демократичній, економічно розвиненій та соціально орієнтованій країні. Сьогодні створення масштабних внутрішніх реформ для приєднання до спільноти розвинутих європейських держав є ключовим напрямком як внутрішньої, так і зовнішньої політики держави[1].

Державна інформаційна політика – це сукупність заходів і стратегій, що спрямовані на формування, управління та поширення інформації з боку держави з метою підтримки національних інтересів, розвитку суспільної думки та міжнародної комунікації[13]. У контексті євроінтеграції ця полі-

тика передбачає створення сприятливих умов для донесення європейських цінностей та стандартів до українського населення, а також просування інтересів України в інформаційному просторі Європейського Союзу[12].

Основні підходи до розуміння державної інформаційної політики в Україні можна класифікувати на кілька теоретичних та практичних напрямків. Ці підходи визначаються в залежності від контексту, мети та інструментів інформаційної політики. Інституційний підхід (М. Вебер, Г. Лассуаел) розглядає державну інформаційну політику через призму діяльності державних інституцій, відповідальних за створення, контроль та реалізацію інформаційних стратегій. Основна увага приділяється законодавчим органам, урядовим агентствам, органам виконавчої влади, які формують політику в інформаційній сфері. Згідно з цим підходом, держава має координувати діяльність суб'єктів інформаційного простору і гарантувати їхню відповідність національним інтересам[1].

Системний підхід (Т. Парсонос, Н. Луман) розглядає державну інформаційну політику як частину більш широкої системи національної безпеки та політичного управління. Інформаційна політика включає різні елементи (інформаційні ресурси, канали комунікації, суб'єкти інформаційної діяльності), які взаємодіють у рамках єдиної системи[12]. Важливою метою є забезпечення стабільності та розвитку держави через управління інформаційними процесами. Згідно з комунікаційним підходом (Ю. Хабермас, М. Маклюен) інформаційна політика є основою для організації та управління комунікацією між державою та суспільством. Особлива увага приділяється механізмам поширення державних меседжів, їхньому впливу на громадську думку, а також взаємодії між державними структурами та медіа. Важливою складовою цього підходу є забезпечення прозорості та відкритості державних комунікацій[1].

У безпековому підході (Г. Кісінджер, Р. Кларк) державна інформаційна політика розглядається як інструмент забезпечення національної безпеки. Основна увага приділяється протидії дезінформації, інформаційним війнам, кібератакам та іншому зовнішньому втручанням. Безпековий підхід підкреслює необхідність захисту інформаційного простору від маніпуляцій та агресивних інформаційних впливів. Функціональний підхід (Г. Саймон, Е. Дюргейм) орієнтований на визначення конкретних функцій державної інформаційної політики: регулювання інформаційного простору, забезпечення доступу до інформації, просування національних інтересів на міжнародній арені, створення сприятливих умов для розвитку інформаційної інфраструктури. Цей підхід акцентує увагу на практичних аспектах управління інформаційною сферою[4, с.65].

Державна інформаційна політика в контексті міжнародних відносин розглядається через призму міжнародних інформаційних стандартів та зовнішньополітичних інтересів держави. Вона включає співпрацю з міжнародними організаціями, просування позитивного іміджу держави на міжнародній арені, а також адаптацію національного інформаційного законодавства до вимог міжнародних угод. Кожен із підходів дає можливість більш глибоко зрозуміти різні аспекти державної інформаційної політики України[4, с.66-67].

Державна інформаційна політика в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів, які забезпечують як свободу інформації, так і захист національного інформаційного простору. Основні документи включають Конституцію України, що гарантує свободу слова та доступ до інформації, а також Закони України «Про інформацію»[7], «Про доступ до публічної інформації», «Про державну таємницю», «Про телебачення і радіомовлення» та ін.[1] Ці закони регулюють функціонування інформаційних ресурсів, діяльність медіа, захист персональних даних та забезпечують відкритість і прозорість державних інформаційних процесів.

Крім того, ключові стратегії, такі як Доктрина інформаційної безпеки 2017 року та Стратегія інформаційної безпеки 2021 року, визначають напрямки захисту від зовнішніх інформаційних загроз, зокрема дезінформації та кіберзагроз[14]. Закон «Про медіа», прийнятий у 2022 році адаптує медіазаконодавство України до європейських стандартів, забезпечуючи відповідальність і прозорість діяльності ЗМІ. Важливу роль також відіграє Закон «Про кібербезпеку» 2017 року, що регулює захист критичної інформаційної інфраструктури[14].

Згідно з чинним законодавством України, державна інформаційна політика визначається як сукупність заходів, спрямованих на забезпечення свободи слова, доступу до інформації, захисту інформаційного простору та гарантування права громадян на отримання достовірної інформації. Основні засади державної інформаційної політики регулюються Законом України «Про інформацію»[7], який визначає принципи інформаційної діяльності, права й обов'язки суб'єктів інформаційної сфери та порядок поширення інформації. Важливою складовою інформаційної політики є забезпечення національної безпеки шляхом захисту державних інтересів в інформаційній сфері, запобігання дезінформації та протидія зовнішнім інформаційним загрозам, що регулюється Доктриною інформаційної безпеки України від 2017 року[13].

Ці нормативні акти забезпечують баланс між вільним доступом до інформації, правом громадян на інформування та захистом національного інформаційного простору, зокрема у контексті протидії інформаційним атакам та збереження інформаційної стійкості держави. В рамках євро-

інтеграції Україна вжила ряд конкретних кроків. По-перше, було ухвалено закони, які посилюють контроль за медіа та боротьбу з дезінформацією, зокрема через створення механізмів для регулювання контенту. По-друге, Україна активно розвиває цифрові платформи, які сприяють популяризації українського культурного контенту за кордоном, залучаючи міжнародні медіа до співпраці[14].

В рамках євроінтеграції Україна впровадила низку конкретних програм і заходів у сфері інформаційної політики. Серед них варто зазначити Закон України «Про основи державної мовної політики», який забезпечує використання української мови у медіа, а також Закон «Про протидію дезінформації», спрямований на боротьбу з фейковими новинами[13]. Національна стратегія у сфері інформаційної безпеки визначає пріоритети для захисту інформаційного простору. Програма «Український контент в інформаційному просторі» активізує популяризацію української культури, а проекти співпраці з міжнародними організаціями, такими як Європейський Союз та ОБСЄ, реалізують програми обміну та навчання[14]. Крім того, кампанії на зразок «Ukraine Now» підвищують обізнаність про українські традиції та досягнення за кордоном. Ці заходи сприяють інтеграції України в європейський інформаційний простір і покращують її міжнародний імідж.

Крім того, вжито заходів для підвищення прозорості інформаційних органів. Запроваджені механізми підзвітності для медіа, що відповідають європейським стандартам. Активно реалізуються програми культурних обмінів та співпраці з європейськими партнерами, що зміцнює українську ідентичність на міжнародному рівні і сприяє формуванню позитивного іміджу України в світі.

Державна інформаційна політика України стикається з кількома основними викликами в контексті євроінтеграційних процесів. По-перше, це постійна загроза дезінформації та інформаційної агресії з боку росії, що вимагає ефективних стратегій для захисту національного інформаційного простору. Це також потребує постійного вдосконалення механізмів моніторингу та протидії фейковим новинам, які впливають на громадську свідомість[12].

По-друге, недостатній рівень медіаграмотності серед населення ускладнює сприйняття інформації та підвищує вразливість до маніпуляцій. Це потребує системних освітніх програм для покращення критичного мислення громадян[1]. Третім викликом є забезпечення прозорості та підзвітності медіа, оскільки відсутність довіри до інформаційних джерел може ускладнити реалізацію євроінтеграційних цілей. Внутрішня політична ситуація, включаючи конфлікти між різними політичними силами, може негативно впливати на реалізацію цілісної інформаційної стратегії[14].

Часто політичні інтереси можуть ставити під загрозу незалежність медіа і призводити до цензури або маніпуляцій. Україні потрібно адаптувати своє законодавство та стандарти до європейських норм, що вимагає значних зусиль у реформуванні медійного сектору. Ці виклики вимагають комплексного підходу для зміцнення інформаційної політики та інтеграції в європейський інформаційний простір.

Поруч з цим, державна інформаційна політика України має значні перспективи в контексті євроінтеграційних процесів, які можуть сприяти розвитку країни. По-перше, інтеграція в європейський інформаційний простір відкриває можливості для більшої видимості українського контенту на міжнародній арені, що допоможе підвищити обізнаність про українську культуру, традиції та досягнення[3].

По-друге, адаптація законодавства до європейських стандартів сприятиме покращенню медіасередовища в Україні, забезпечуючи вищі стандарти прозорості, підзвітності та якості інформації. Це, в свою чергу, зміцнить довіру громадян до медіа та інститутів, що позитивно вплине на демократичні процеси.

Крім того, розвиток цифрових технологій і медіа може стати потужним інструментом для просування українських ініціатив на міжнародному рівні. Це включає активне використання соціальних мереж та онлайн-платформ для комунікації з міжнародною аудиторією. Останнім часом зростає також зацікавленість у співпраці з міжнародними організаціями, що дозволяє реалізовувати спільні проекти та обміни[12].

**Висновки.** Державна інформаційна політика відіграє вирішальну роль у євроінтеграційних процесах України, адже вона є не тільки інструментом донесення правдивої інформації, але й засобом зміцнення національної єдності та протидії зовнішнім інформаційним загрозам. Ефективний розвиток державної інформаційної політики в Україні можливий лише за умови впровадження комплексного підходу до стратегічного бачення інформатизації громадянського суспільства, який буде узгоджений з існуючими соціальними, економічними, політичними та освітньо-культурними пріоритетами країни, а також з міжнародним досвідом. Важливим завданням держави є забезпечення громадян правом на отримання, використання та зберігання інформації, а також на вільне висловлення своїх думок для розвитку різних сфер. Крім того, держава повинна активно пропагувати і представляти свої інформаційні ресурси на міжнародній арені, в тому числі відстоюючи свої інтереси та захищаючи їх від російських інформаційних атак.

У підсумку, забезпечення ефективної державної інформаційної політики в Україні є критично важливим для успішної євроінтеграції та побудови демократичного суспільства. Вона повинна стати

основою для формування позитивного іміджу України на міжнародній арені, розвитку критичного мислення у громадян і захисту національних інтересів у складному глобальному середовищі.

**ЛІТЕРАТУРА:**

1. Березовська І., Русак Д. Державна інформаційна політика України та основні напрями її вдосконалення. *Міжнародні відносини Серія «Економічні науки»*. №4. 2014. URL: [http://clouds.iir.edu.ua/index.php/ec\\_n/article/view/2488](http://clouds.iir.edu.ua/index.php/ec_n/article/view/2488)
2. Войціховський А. Україна на шляху європейської інтеграції: сучасний стан та перспективи. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/848a4aa0-7878-4269-9d8b-1693eed41d1b/content>
3. Гоцур О. Українське журналістикознавство в контексті євроінтеграційного процесу. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2313>
4. Губерський Л. Інформаційна політика України: європейський контекст: К., Либідь, 2007. 360 с.
5. Забезпечення суспільної підтримки вступу європейських країн до ЄС і НАТО. *Національна безпека і оборона*. 2008. №1. С. 5.
6. Козьмініх А. Інформаційні механізми євроінтеграційної політики України. *Актуальні проблеми політики*. 2020. Вип. 65. С. 41–48.
7. Про інформацію. Закон України 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
8. Про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України: Указ Президента України від 20 лютого 2006 No 142/2006. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/142/2006>
9. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Закон України 2834-IX. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
10. Сидоренко С. Євростратегія Зеленського: як Україна планує боротися за вступ до ЄС. *Європейська правда*. 2021. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/04/12/7121997/>
11. Тарнавська І. Специфіка висвітлення євроінтеграційних процесів в Україні. *Communications and Communicative Technologies*. 2019. № 19. С. 70–75.
12. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. 2022. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. URL: [https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188\\_2022\\_ukr\\_full.pdf](https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf)
13. Чукут С. Державна інформаційна політика України. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Derzhavna-informatsijna-politika-Ukrayini.pdf>
14. «Щодо окремих напрямів вдосконалення державної інформаційної політики України». Аналітична записка. URL: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/schodo-okremikh-napryamiv-vdoskonalennya-derzhavnoi>

**REFERENCES:**

1. Berezovska I., Rusak D. (2014) Derzhavna informatsiina polityka ukrainy ta osnovni napriamy yii

vdoskonalennia.[The state information policy of Ukraine and the main directions of its improvement] *Mizhnarodni vidnosyny Seriia «Ekonomichni nauky»*. №4. URL: [http://clouds.iir.edu.ua/index.php/ec\\_n/article/view/2488](http://clouds.iir.edu.ua/index.php/ec_n/article/view/2488) [in Ukrainian].

2. Voitsikhovsyki A. Ukraina na shliakhu yevropeiskoi intehratsii: suchasnyi stan ta perspektyvy. [Ukraine on the Path to European Integration: Current Status and Prospects.] URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/848a4aa0-7878-4269-9d8b-1693eed41d1b/content> [in Ukrainian].
3. Hotsur O. Ukrainske zhurnalistykoznavstvo v konteksti yevrointehratsiinoho protsesu.[Ukrainian journalism studies in the context of the European integration process] URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2313> [in Ukrainian].
4. Huberskyi L.(2007) Informatsiina polityka Ukrainy: yevropeyskyi kontekst[Information Policy of Ukraine: European Context]: К., Lybid, 360 с. [in Ukrainian].
5. Zabezpechennia suspilnoi pidtrymky vstupu yevropeyskykh krain do YeS i NATO. (2008)[ Ensuring public support for European countries' accession to the EU and NATO.] *Natsionalna bezpeka i oborona*. №1. S. 5 [in Ukrainian].
6. Kozminykh A. (2020) Informatsiini mekhanizmy yevrointehratsiinoi polityky Ukrainy[Information mechanisms of Ukraine's European integration policy]. *Aktualni problemy polityky*. Vyp. 65. S. 41–48 [in Ukrainian].
7. Pro informatsiiu.[ About the information] Zakon Ukrainy 2657-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> [in Ukrainian].
8. Pro kulturno-informatsiinyi tsentr u skladi zakordonnoi dyplomatychnoi ustanovy Ukrainy[About the cultural and information center within the diplomatic mission of Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 20 liutoho 2006 No 142/2006. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/142/2006> [in Ukrainian].
9. Pro osnovni zasady derzhavnoi polityky u sferi utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti.[ On the basic principles of state policy in the field of strengthening Ukrainian national and civic identity] Zakon Ukrainy 2834-IX. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text> [in Ukrainian].
10. Sydorenko S. (2021) Yevrostrategiia Zelenskoho: yak Ukraina planuie borotysia za vstup do YeS. [Zelenskyy's European Strategy: How Ukraine plans to fight for EU membership.] *Yevropeiska pravda*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/04/12/7121997/> [in Ukrainian].
11. Tarnavska I. (2019) Spetsyfika vysvitlennia yevrointehratsiinykh protsesiv v Ukraini.[ Specifics of coverage of European integration processes in Ukraine] *Communications and Communicative Technologies*. № 19. S. 70–75 [in Ukrainian].
12. Ukraina na shliakhu do YeS: realiі i perspektyvy (2022) [Ukraine on the Road to the EU: Realities and Prospects.] *Ukrainskyi tsentr ekonomichnykh i politychnykh doslidzhen imeni Oleksandra Razumkova*. URL: [https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188\\_2022\\_ukr\\_full.pdf](https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf) [in Ukrainian].
13. Chukut S. Derzhavna informatsiina polityka Ukrainy.[ State Information Policy of Ukraine] URL:

<https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Derzhavna-informatsijna-politika-Ukrayini.pdf> [in Ukrainian].

14. «Shchodo okremikh napriamiv vdoskonalennia derzhavnoi informatsiinoi polityky Ukrainy».[On certain

areas of improvement of the state information policy of Ukraine] Analichna zapyska. URL: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/schodo-okremikh-napryamiv-vdoskonalennya-derzhavnoi> [in Ukrainian].

## Information threats in a full-scale war: current challenges for Ukraine's national security

Matviienkiv Svitlana Mykolaivna

PhD in Political Science, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Political Institutions and Processes, Faculty of History, Political Science and International Relations  
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University  
Shevchenko str., 57,  
Ivano-Frankivsk, Ukraine  
ORCID: 0000-0002-7719-7791

Vdovychyn Ostap Volodymyrovych

Postgraduate Student at the Department of Political Institutions and Processes, Faculty of History, Political Science and International Relations  
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University  
Shevchenko str., 57,  
Ivano-Frankivsk, Ukraine  
ORCID: 0009-0008-4517-1037

*The article examines the role of Ukraine's state information policy in the context of European integration, which has become particularly relevant in recent years. The main goal is to identify the key challenges and prospects that accompany this process. The authors focus on the legal regulation of Ukraine's information policy and its impact on society in the context of gradual integration into the European Union. The study emphasizes that the state information policy is a set of measures aimed at ensuring information security, shaping public opinion and supporting national interests. In the context of European integration, information policy should ensure the promotion of European values in Ukrainian society, as well as help raise awareness of Ukraine in the international arena. However, this process is accompanied by significant challenges, such as disinformation campaigns, insufficient media literacy among the population, and political instability. It also emphasizes the need to adapt national legislation to European standards, which is an important step towards integration into the European information space. In addition to challenges, European integration also opens up new prospects for Ukraine, such as improving the media environment and developing digital technologies. This will contribute to greater transparency and accountability of the media, as well as strengthening public trust in government institutions and information sources. At the same time, the development of digital platforms will provide new opportunities for communication with an international audience and promotion of Ukrainian culture and identity abroad. In analyzing the research topic, both general scientific and special methods were used, including methods of analysis and synthesis, deduction and induction, a systematic approach, as well as methods of political science comparison, institutional analysis, etc. The results of the study emphasize the need for a comprehensive approach to the implementation of information strategies to ensure Ukraine's successful integration into the European information space.*

**Key words:** information, European integration, information policy, state, information space, Ukraine, EU.